

Ministrų komiteto rekomendacija Nr. R (99) 5 valstybėms narėms dėl privatumo apsaugos internete

**MINISTRŲ KOMITETO
REKOMENDACIJA NR. R (99) 5
VALSTYBĖMS NARĖMS
DĖL PRIVATUMO APSAUGOS INTERNETE**

(priimta 1999 m. vasario 23 d. 660-me Ministrų komiteto viceministrų lygio susitikime)

Dėl asmenų apsaugos, susijusios su asmens duomenų rinkimu ir tvarkymu informacijos greitkeliuose,
GAIRĖS

Preambulė

Ministrų komitetas, vadovaudamasis Europos Tarybos statuto 15.b straipsnio normomis,

Atsižvelgdamas į tai, kad Europos Taryba siekia didesnės jos narių vienybės;

Pažymėdamas naujų technologijų ir naujų komunikacijų bei internetu tiekiamų informacinių paslaugų raidą;

Suvokdamas, kad ši raida paveiks visos visuomenės bendrai ir atskirų jos individų tarpusavio santykių funkcionavimą, konkrečiai siūlydama didesnes komunikacijų ir keitimosi informacija nacionaliniu ir tarptautiniu mastu galimybes;

Suvokdamas naudą, kurią gali gauti naujomis technologijomis galintys pasinaudoti vartotojai;

Tačiau taip pat atsižvelgdamas taip pat ir į tai, kad technologinė raida ir asmens duomenų rinkimo ir tvarkymo paskleidimas informaciniuose greitkeliuose kelia grėsmę fizinių asmenų privatumui;

Atsižvelgdamas į tai, kad technologinė raida taip pat leidžia prisidėti prie pagrindinių žmogaus laisvių ir teisių, o ypač privatumo teisės, apsaugos, kai yra tvarkomi asmens duomenys apie fizinius asmenis;

Suvokdamas būtinybę sukurti metodus, leisiančius užtikrinti duomenų subjektų anonimiškumą ir informacijos, kuria keičiamasi informacijos greitkeliuose, konfidencialumą tuo pat metu gerbiant kitų asmenų teises ir laisves bei demokratinės visuomenės vertybes;

Suvokdamas, kad naujų technologijų pagalba vykdomos komunikacijos taip pat privalo gerbti pagrindines žmogaus teises ir laisves, o būtent – teisę į privatumą ir susirašinėjimo slaptumą, ką garantuoja Europos žmogaus teisių konvencijos 8 straipsnis;

Pripažindamas, kad asmens duomenų rinkimą, tvarkymą ir ypač perdavimą naujomis technologijomis, konkrečiai informacijos greitkeliais, reglamentuoja Konvencijos dėl asmenų apsaugos ryšium su automatizuotu asmens duomenų tvarkymu (Strasbūras, 1981 m., Europos sutarčių serijos Nr. 108) nuostatos bei sektorinės duomenų tvarkymo rekomendacijos, konkrečiai Rekomendacija Nr. R (90) 19 dėl asmens duomenų, naudojamų apmokėjimams ir kitoms susijusioms operacijoms vykdyti, apsaugos, Rekomendacija Nr. R (91) 10 dėl valdžios institucijų turimos informacijos apie asmenis perdavimo tretiesiems asmenims bei Rekomendacija Nr. R (95) 4 dėl asmens duomenų apsaugos telekomunikacijų srityje, konkrečiai akcentuojant telefono paslaugas;

Atsižvelgdamas į tai, kad būtų tinkama supažindinti interneto paslaugų naudotojus ir tiekėjus su bendrosiomis aukščiau minėtos konvencijos nuostatomis ryšium su asmens duomenų rinkimu ir tvarkymu informacijos greitkeliuose;

Rekomenduoja valstybių narių vyriausybėms plačiai paskleisti prie šios rekomendacijos pridėtas gaires, ypač interneto paslaugų naudotojams ir tiekėjams, o taip pat visoms kitoms valstybės institucijoms, atsakingoms už duomenų apsaugos nuostatų laikymosi priežiūrą.

Priedas prie Rekomendacijos Nr. R (99) 5

Asmenų apsaugos, susijusios su asmens duomenų rinkimu ir tvarkymu informacijos greitkelioose, gairės, kurias galima įtraukti arba pridėti prie elgesio kodeksu

I. Įžanga

Šiose gairėse išvardijami interneto paslaugų naudotojų ir tiekėjų (IPT¹) sąžiningos praktikos principai, kuriuos galima įtraukti į elgesio kodeksus.

Naudotojai turi būti susipažinę su IPT atsakomybe ir atvirkščiai. Todėl naudotojams ir IPT patartina perskaityti visą tekstą, kuris patogumo dėlei buvo suskirstytas į atskiras dalis. Konkrečiai jums gali būti aktualios kelios šių gairių dalys.

Naudojimasis internetu užtraukia tam tikrą atsakomybę už jūsų veiksmus ir kelia grėsmę privatumui. Svarbu elgtis taip, kad galėtumėte apsisaugoti ir kartu skatinti gerus santykius su kitais. Šios gairės duoda keletą praktinių patarimų, kaip užtikrinti privatumą, tačiau jūs taip pat turėtumėte žinoti savo teises ir pareigas.

Atminkite, kad pagarba privatumui yra kiekvieno individo pagrindinė teisė, kurią taip pat galima apginti priimant duomenų apsaugos įstatymus. Todėl gali būti visai pravartu pasitikrinti savo teisinę poziciją.

II. Naudotojams

1. Atminkite, kad internetas nėra saugus. Tačiau nepaisant to egzistuoja bei yra kuriamos įvairios priemonės, kurios leidžia jums pagerinti savo duomenų apsaugą². Taigi, pasitelkite visas įmanomas priemones, kad apgintumėte savo duomenis ir susirašinėjimą, kaip antai: teisiškai prieinamą konfidencialių elektroninių žinučių šifravimą bei leidimo naudotis jūsų asmeniniais kompiuteriais kodus³.
2. Atminkite, kad kiekvienas jūsų sudarytas sandoris, kiekviena jūsų aplankyta svetainė palieka pėdsaką. Šie "elektroniniai pėdsakai" gali būti panaudoti be jūsų žinios bandant sukurti jūsų asmenybės ir interesų charakteristiką. Jeigu nenorite, kad apie jus būtų sudarinėjamos panašios charakteristikos, patariame jums naudotis prieinamomis techninėmis priemonėmis, kurios be kita ko gali informuoti jus apie kiekvieną tokį paliktą pėdsaką ir galimybę tuos pėdsakus panaikinti. Jūs taip pat galite paprašyti informacijos apie įvairių programų privatumo politiką ir pasirinkti tas svetaines, kurios užfiksuoja nedaug duomenų arba kuriomis galima naudotis anonimiškai.
3. Anonimiškas naudojimas paslaugomis bei anonimiškas būdas atlikti mokėjimus yra patys geriausi privatumo apsaugos būdai. Kur įmanoma, išsiaiškinkite apie technines priemones, galinčias garantuoti anonimiškumą.⁴
4. Visiškas anonimiškumas gali būti neįmanomas dėl tam tikrų teisinių suvaržymų. Tokiais atvejais, jei įstatymas leidžia, galite naudotis slapyvardžiu, kad jūsų asmens tapatybė būtų žinoma tik IPT.

¹ Žr. IV dalį, 1 punktą.

² Žodis "duomenys" reiškia "asmens duomenis" apie jus ir kitus asmenis.

³ Pavyzdžiui, naudokite slaptažodžius arba reguliariai juos keiskite.

⁴ Pavyzdžiui, naudodamiesi interneto kioskų paslaugomis arba iš anksto apmokėtais naudojimosi leidimais bei mokėjimo kortelėmis.

5. IPT ar kitam asmeniui sutiekite tik tokią informaciją, kurios reikia siekiant konkretaus tikslo, apie kurią buvote informuotas. Ypač būkite atidūs su kreditinėmis kortelėmis ir sąskaitų numeriais, kuriais galima labai lengvai piktnaudžiauti internete.
6. Atminkite, kad jūsų asmeninis elektroninio pašto adresas yra asmens duomenys, ir kad kiti asmenys gali norėti pasinaudoti juo įvairiais tikslais, pvz., įtraukti jus į direktorijas ar naudotojų sąrašus. Nedvejodami išsiaiškinkite tokių direktorijų ar kitokio panaudojimo paskirtį. Galite paprašyti, kad jūsų neįtrauktų į tokius sąrašus, jei to nenorite.
7. Saugokitės svetainių, kurios prašo daugiau duomenų, nei reikalinga norint prisijungti prie tos svetainės ar sandoriui atlikti, arba kurios nepasako, dėl ko joms reikalinga tokia informacija.
8. Atminkite, kad jūs teisiškai atsakote už duomenų tvarkymą, pvz., jeigu nelegaliai kažką patalpinate internete ar persisiunčiate iš interneto, kiekvienas toks poelgis gali būti susektas, net jei jūs naudojotės slapyvardžiu.
9. Nesiųskite piktų žinučių. Jos gali atsigręžti prieš jus pačius teisinėmis priemonėmis.
10. Jūsų IPT atsako už tinkamą duomenų naudojimą. Savo IPT paklauskite, kokius duomenis jis/ji renka, tvarko ir kaupia, kokiu būdu ir kokiems tikslams. Karts nuo karto pakartotinai to paklauskite. Reikalaukite, kad jūsų IPT juos pakeistų, jeigu jie neteisingi, arba ištrintų, jeigu jie yra pernelyg išsamūs, pasenę ar daugiau nebereikalingi. Paprašykite, kad IPT praneštų apie padarytus pakeitimus visoms šalims, kurioms buvo nusiųsti jūsų duomenys.⁵
11. Jeigu esate nepatenkintas tuo, kaip jūsų IPT renka, naudoja, kaupia ar praneša duomenis, ir jeigu jis/ji atsisako pakeisti tavo darbo metodus, apsvarstykite galimybę pasirinkti kitą IPT. Jeigu esate įsitikinęs, kad jūsų IPT nesilaiko duomenų apsaugos taisyklių, galite apie tai pranešti atitinkamoms valdžios institucijoms arba imtis teisinių veiksmų.
12. Nuolatos domėkitės naudojimosi internetu keliamo grėsme privatumui ir saugumui, o taip pat metodais, mažinančiais šią riziką.
13. Jeigu ketinate siųsti duomenis į kitą šalį, turėtumėte žinoti, kad toje šalyje duomenys gali būti silpniau saugomi. Nepaisant to, jeigu siunčiami duomenys apie jus, jūs, žinoma, galite laisvai perduoti šiuos duomenis. Tačiau prieš siųsdami į kitą valstybę duomenis apie kitus asmenis, turėtume pasiklausti savo valstybės valdžios institucijos, ar duomenų perdavimas yra leistinas.⁶ Jums galbūt gali prireikti paprašyti gavėjo garantuoti tam tikras saugos garantijas, užtikrinsiančias duomenų apsaugą.⁷

III. Interneto paslaugų tiekėjams

1. Naudokite tinkamas procedūras ir turimas technologijas, pageidautina sertifikuotas, apsaugoti susijusių asmenų privatumą (net jeigu jie ir nėra interneto naudotojai), ypač užtikrindami duomenų patikimumą ir konfidencialumą, o taip pat fizinę ir loginę tinklo ir tinklu tiekiamų paslaugų apsaugą.
2. Informuokite naudotojus apie su interneto naudojimu susijusią riziką prieš jiems tampant paslaugų abonentais ar pradėdant naudotis paslaugomis. Tokia rizika gali būti susijusi su

⁵ Duomenų apsaugos įstatymai, priimti vadovaujantis Europos Tarybos konvencijos dėl asmens duomenų apsaugos ryšium su automatizuotu asmens duomenų tvarkymu (*ETC* Nr. 108) 5 straipsniu, numato asmens atsakomybę už jo vykdomą asmens duomenų tvarkymą ir atnaujinimą.

⁶ Įvairių Europos valstybių įstatymai draudžia siųsti duomenis į tas valstybes, kurios neužtikrina tinkamos ar lygiavertės asmens duomenų apsaugos, kuri atitiktų jūsų valstybėje tiekiamos apsaugos lygį. Žinoma, yra numatytos tam tikros išimtys, ypač jei asmuo, apie kurį siunčiami duomenys, davė sutikimą, kad duomenys apie jį/ją būtų siunčiami į tas valstybes.

⁷ Šios saugos priemonės gali būti sukurtos ir (arba) pristatytos pasirašant duomenų srautų siuntimo per sienas sutartis.

duomenų patikimumu, tinklo saugumu ar kitokia privatumui keliamo rizika, kaip: slaptas duomenų rinkimas ir įrašymas.

3. Informuokite naudotojus apie technines priemones, kuriomis jie gali teisiškai naudotis norėdami sumažinti duomenų ir susirašinėjimo saugumui kylančią riziką, tokias kaip teisiškai įmanomą šifravimą ar elektroninį parašą. Pasiūlykite tokias technines priemones orientuodamiesi į jiems priimtina kainą, o ne tokia, kuri atbaidytų asmenis.
4. Prieš priimdami abonentinius mokesčius ir prijungdami naudotojus prie interneto, informuokite juos apie galimybę anonimiškai naudotis internetu bei naudotis jo paslaugomis ir susimokėti už jas anonimiškai (pavyzdžiui, iš anksto apmokėtos kortelės, sutiekiančios teisę naudotis tam tikromis paslaugomis). Tokiais atvejais, jeigu įstatymai tai leidžia, pasiūlykite jiems galimybę naudoti slapyvardžius. Informuokite naudotojus apie programas, leidžiančias anonimiškai vykdyti paieškas ir naršyti po internetą. Sukurkite savo sistemas tokiu būdu, kuris vengtų ar minimaliai naudotų asmens duomenis.
5. Neskaitykite, nekeiskite ir netrinkite kitiems asmenims siunčiamų žinučių.
6. Neleiskite kokiais nors būdais kištis į susirašinėjimo turinį, nebent toks kišimasis numatytas įstatyme ir yra vykdomas valdžios institucijos.
7. Rinkite, tvarkykite ir kaupkite duomenis apie naudotojus tik kai tai yra būtina aiškiai apibrėžtiems, konkrečiai nurodytiems ir teisėtiems tikslams.
8. Nepraneškite duomenų, jeigu tai nėra numatyta įstatyme.⁸
9. Nekaupkite duomenų ilgiau, nei yra būtina duomenų tvarkymo tikslais.⁹
10. Nenaudokite duomenų savo pačių reklaminiams ar rinkodaros tikslais, jei suinteresuotasis asmuo, kai jam/ jai apie tai buvo pranešta, tam prieštaravo, arba duomenų apie eismą arba jautrių duomenų atveju – jeigu jis arba ji nedavė savo aiškaus sutikimo.
11. Jūs atsakote už tinkamą duomenų naudojimą. Savo svetainės tituliniam puslapyje patiekite aiškų teiginį apie savo privatumo politiką. Prie šio teiginio turi būti duodama aiški nuoroda į detalų jūsų privatumo praktikos paaiškinimą. Prieš naudotojui pradėdant naudotis paslaugomis, kai jis arba ji apsilanko jūsų svetainėje, ir kada tik jis/ji bebprašytų, pasakykite jiems, kas jūs tokie esate, kokius duomenis renkate, tvarkote ir kaupiate, koku būdu ir kokiems tikslams, o taip pat kaip ilgai juos saugote. Jei būtina, paprašykite, kad jis arba ji duotų savo sutikimą. Suinteresuotajam asmeniui prašant, nedelsdami išsiaiškinkite neteisėną informaciją ir ištrinkite ją, jei ji yra pernelyg išsami, pasenusi ar nebereikalinga, ir sustabdykite vykdomą duomenų tvarkymą, jei naudotojas jam prieštarauja. Visas trečias šalis, kurioms nusiuntėte šią informaciją, informuokite apie padarytus pakeitimus. Venkite slapto duomenų kaupimo.
12. Naudotojui tiekiamą informaciją turi būti tiksli ir nuolat atnaujinama.
13. Gerai pagalvokite prieš paskelbdami duomenis savo svetainėje. Toks paskelbimas gali pažeisti kitų asmenų privatumą ir gali būti draudžiamas pagal įstatymą.
14. Prieš siųsdami duomenis į kitą valstybę pasitarkite su kompetentinga savo valstybės valdžios institucija, ar toks duomenų pervedimas būtų teisėtas.¹⁰ Jums taip pat gali prireikti paklausti šalies gavėjos sutiekti tam tikrus saugos garantus, užtikrinsiančius duomenų apsaugą.¹¹

⁸ Apskritai duomenų apsaugos įstatymai leidžia perduoti duomenis trečioms šalims tam tikromis sąlygomis, konkrečiai:

- jautrius duomenis ir duomenis apie eismą, su sąlyga, kad suinteresuotasis asmuo yra davęs savo sutikimą;
- kitokius duomenis, kur pranešimas yra būtinas norint įvykdyti teisėtą veiksma ar kai suinteresuotasis asmuo, kai jam/jai buvo apie tai pranešta, tam neprieštaravo.

⁹ Pavyzdžiui, nekaupkite duomenų apie sąskaitas, jeigu tai nėra numatyta įstatyme.

¹⁰ Žr. 10 nuorodą.

IV. Paaiškinimai ir gynimo priemonės

1. Šiame tekste naudojamas IPT taip pat taikomas, kur tinkama, visiems kitiems interneto dalyviams, tokiems kaip leidimo naudotis internetu tiekėjams, turinio tiekėjams, tinklo tiekėjams, navigacijos programinės įrangos kūrėjams, skelbimų operatoriams ir pan.
2. Svarbu užtikrinti, kad būtų gerbiamos jūsų teisės. Interneto naudotojų grupių siūlomi grįžtamojo ryšio mechanizmai, interneto paslaugų tiekėjų asociacijos, duomenų apsaugos tarnybos ar kitos institucijos yra svarbios priemonės, užtikrinančios šių gairių laikymąsi. Susisiekite su jomis, jeigu jums reikia ką nors pasiaiškinti ar sužinoti taisomąsias priemones.
3. Šios gairės taikomos visoms informacijos greitkelių rūšims.

¹¹ Žr. 11 nuorodą.